

www.e-rara.ch

In Sacrosanctum Daudis Psalterium Commentarii

Musculus, Wolfgang

Basileae, Anno M.D.LXIII. [1563]

Universitätsbibliothek Bern

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-110981>

Psalmus CXXIII.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

ciunt, quod in omnibus ad manum dominorum suorum respiciunt, & auxilium petunt: ita & pij omnium rectissime faciunt, quod ad eius opem confugiunt, qui solus opem ferre potest. Illud autem admonendi sumus, ut sicut serui non solum ad manum herorum suorum respiciunt, sed & ab illorum oculis & ore pendent, ad nutus & iussa eorum spiritu obedientiae parati: plane eodem & nos modo non solum à manu, id est, ope Dei pendeamus, sed & ori illius obediētes simus. Tertiò & illud obserua, quod dicit: Donec misereatur nostri. Admonemur, nō esse auertendos oculos nostros ab expectatione cœlestis auxiliij: sed perseueranter expectandum, sperandum & implorandum, donec nostri misertus opem ferat.

OBSER. *Miserere nostri Domine, miserere nostri.*) Obserua, quomodo pius loquatur. Nō dicit, Miserere mei Dñe, miserere mei, quia ignominia afficior: sed, Miserere nostri Domine, quia saturati sumus ignominia. Non sic uritur pius propria ac priuata, sicuti cōmuni bonorū & fidelij ignominia. Est consensus piorum non solum in cruce, sed & gemitibus & inuocatione cœlestis gratiæ.

Quia admodum saturati sumus ignominia.) Nota, quod nō simpliciter dicit, Quia afficimur ignominia: sed, Quia admodum saturati ac repleti sumus ignominia. Ergo non statim in huiusmodi gemitus & querelas feruntur pij, ubi contemni cœperint: sed patienter sustinent, & meliora sperant, donec tandem abunde probris, sannis, contumelijs & irrisionibus impleantur.

OBSER. *Admodum saturata est anima nostra subsannatione locupletum, & contem. superbiorum.*) Cōsidera hic, quā non sit nouum hoc malum in ecclesia & populo Dei, quod plebs humilis, quam laicam uocant, à magnatibus, optimatibus, opulentis illis ac præpinguibus dominis despectui habetur: nec negligitur tantum, & in corde contemnitur, sed & ore ridetur, exhibilatur, ac subsannatur. Atq; ita fit, ut anima illorum, dum pabulum uitæ requirit, contemptu, sannis ac probris saturetur. Faciunt hoc opulenti in ecclesia, qui confidunt in monte terrenæ potentiæ, optimates, capita populorum, ingredientiē pompaticè, separati in diem malum, appropinquātes solio iniquitatis, dormientes in lectis eburneis, lasciuientes in stratis suis, comedentes pingua de grege, bibentes uinum è phialis, optimo unguento delibuti, ac nihil patientes super contritione Ioseph. Quid illis aliud expectandum, quā quod per Prophetam minatur Dominus? Auferetur factio lasciuientium ac superbiorum, quā Dominus detestatur.

PSALMVS CX XIII.

Canticum graduum Dauidis.

Canticum hoc gratulatorium est. Prædicat populus Israel ope se & auxilio Domini esse liberatū à uolentia hostium, quos quidam Ammonitis intelligunt. quibus haud illibenter assentior.

1 **N**isi fuisset Dominus, qui adfuit nobis, dicat nunc Israel:
2 Nisi fuisset Dominus, qui adfuit nobis, cum insurgerent in nos homines:
3 Tunc uiuos deuorassent nos, cum succensa esset ira eorum in nos.

4 Tunc aquæ inuoluissent nos: torrens pertransisset animas nostras.

5 Tunc pertransisset animas nostras aquæ elatæ.

6 Benedictus Dominus, qui non dedit nos prædam dentibus eorum.

7 Anima nostra, uelut auis erepta est è laqueo aucupū: laqueus diruptus est, & nos liberati sumus.

8 Auxilium nostrum in nomine Domini, qui fecit cœlum & terram.

LECTIO. *Nisi fuisset Dominus qui adfuit nobis.*) Ebr. נִסִּי הָיָה לָנוּ יְיָ: id est, Nisi Dominus, qui fuit nobis. Græc. & Vulg. lat. Nisi quia Dominus erat in nobis. Hieron. Nisi Dominus fuisset in nobis. Iustinian. Nisi quod Deus aderat nobis. Felix, Nisi Dominus fuisset pro nobis. Pagnin. Nisi Dominus, quia fuit nobiscum.

Vers. 4. *Torrens pertrans.*) Græc. & Vulg. lat. Torrentem pertransiuit anima nostra. Verum in Ebreo est, על גִּבְשֵׁנוּ, id est, Torrens transiisset super animam nostram.

Vers. 5. *Aquæ elatæ.*) Ebraicè, חֲרִיטִים הָיוּ לָנוּ. Græc. τὸ ὑποπνέον: id est, Aqua nō subsistens, quasi fundo carens, quod sit profundissima. Vulg. lat. Aquam intolerabilem. Hieron. Aquæ superbiæ. Sic & Iustin. & Pagnin. Aqua superba. Camp. Vnde malorum profundissima.

EXPLA- *Nisi fuisset Dominus.*) Hoc in summa dicunt: Nisi ope sua succurrisset nobis Dominus, cū hostes ira accensi in nos insurgerēt, planè nos subuertissent ac deleuissent. Verum pro more carminis ista amplificanti in geminationibus, metaphoris, ac similitudinibus. Versu primo hortatur Psalter populum Israelis, ut se concinendo consequantur, eo quod quæ hic canuntur, ad ipsos pertineant. Cum insurgerent in nos homines. Loquitur de hostibus, siue illi fuerint Ammonitæ ac Syri, & Idumæi, siue alij. Tunc uiuos deuorassent nos. Exprimit hostium ferociam & uires,

A & uires, & è diuerso Israelis infirmitatem ad resistendum. Vtitur autem similitudine ferocis ac immentæ alicuius bestię, quæ prædam captam uiuam deglutiat. Tunc aquę inuoluissent nos, uel inundassent supra nos. Rem eandem alia similitudine canit. Comparat impetum hostium ualidis aquis, utpote torrenti uiolenter irruenti, & quęuis obuia subuertenti. Vocat etiam hostes aquas elatas, propter superbiam, temeritatem, insolentiam & arrogantiam hostilem.

Ver. 6. 7. & 8.

Benedictus Dominus.) Tribus postremis uersibus laudant Dominum, cuius erant beneficio erepti. Benedictus Dominus aiunt, qui non dedit nos prædā dentibus eorum. Respiciunt ad similitudinem ferocis bestię, quę supra uers. 3. innuitur. Q. d. Eramus instar ouicularum, & quæ si præda quædā dentibus bestiarum exposita. Verum benedictus sit Dominus, qui noluit nos dentibus ipsorum absumi. Anima nostra instar auiculæ inciderat in laqueos illorum: sed Domini clementia factum est, ut & nos liberati simus, & laqueus contritus. Intelligunt autem per laqueum, uires hostium, quibus Israel aliquandiu fuerat detentus ac pressus. Auxilium nostrum in nomine Domini. Quasi dicat: Nemo nos iuuuit, nullæ nobis succurrerunt auxiliares copię, sed auxilium nostrum fuit à Domino, qui cælum & terram fecit, in cuius nomine ad bellum egressi sumus, hostes prostrauimus, & uictores euasimus.

Nisi fuisset Dominus, qui adfuit nobis.) Obseruemus hic, quomodo auxilium suum populo fidelium dispenset Dominus. Differt illud tantisper, dum inimici eorum usque adeo inualescere cœperint, ut manibus eorum eripi posse uideatur impossibile, ac tum demum iam iam periclitaturis succurrit, ut cogatur agnoscere ac fateri, fuisse ipsis pereundum, nisi adfuisset Dominus. Hæc duo uidemus Israelitas hic agnoscere ac prædicare. Primum, adfuisse ipsis Dominum, hoc est, opem ipsis tulisse: alterum, fuisse ipsis planè pereundum, nisi Dominus succurrisset.

OBSER.

Vers. 1.

Dicat nunc Israel.) Israel est populus Dei. Agnoscamus ergo hanc esse sortem populi Dei, ut solo diuino auxilio liberetur è manib. hostiū: & hoc ab illo requiri, ut sic se liberatū esse à Domino palam ac disertè fateatur. Hanc laudem Deo non poterit canere, nisi uerus Israel, & suā imbecillitatem, & hostium uires, & præsens discrimen, & diuinum auxilium expertus.

OBSER.

Vers. 2.

Cum exurgerent in nos homines.) Obserua modestiam spiritus. Poterat dicere, Cū exurgerent in nos impij: uerum maluit modestè de hostibus iam uictis, & prostratis loqui, & ueluti per cōmiserationem eos uocare, וְאֵינָם, id est, homines. Et illud cogitemus, quàm sit miserum ac deplorandum, quòd homines in eiusdem naturæ, eiusdem generis & conditionis consortes hostili crudelitate, & plus quàm bestiali sæuitia insurgunt: cum homine magis nihil conueniat esse homini amicum ac beneuolum. Sed hoc debetur originali corruptioni, qua mox initio germanus etiam in germanum, nedum homo in hominem, occidendi gratia insurrexit.

Tunc uiuos deuorassent nos, cum succensa.) Obserua maliciam & uim iræ, quæ ex hominibus natura & conuictu mansuetis, bestias reddit atroces & immanes.

OBSER.

Vers. 3.

Deinde & causas tantę irę expende. Quid fecerat Israel, unde gentibus illis uicinis tantopere mota sit atra bilis? Nolebat amplius iniustæ seruitutis ferre molestias, Regem nactus à Domino, seruatorem ac liberatorem. Hæ scilicet erant irarum causæ. Hoc typo delineatum est, unde sit, quòd satellites satanæ usque adeo exandescant in pios, ut eos ueluti uiuos deglutire conentur. Nolunt amplius ducere iugum cum infidelibus, nacti seruatorem ac redemptorem uerum Dauidem Christum. Hinc tantæ iræ, tanta saguities, tanta crudelitas.

OBSER.

Vers. 4. & 5.

Tunc aquæ inuoluissent nos.) Obserua quid spiritus sanctus hac similitudine aquarum & torrentis, tribuat impijs populi Dei inimicis. Tribuit illis primum conspirationem multitudinis, cōsimilem undis undequaque collectis. Deinde impetum ad subuertendū irruentem, qualis esse solet torrentium. Tertiò, elationem, arrogantiam, & superbiam. Hæ sunt uires satanæ, quibus ad subuertendum pios ac fideles utitur.

Benedictus Dominus, qui non dedit nos.) Expende quod non dicunt, Qui eripuit nos: sed, Qui non dedit nos prædam dentibus eorum. Eripuit quidem eos, uerum hoc magis prædicat spiritus sanctus, quòd impij, quantumuis multi, potentes, irati, feroces, instar torrentium, instar atrocium & immanium bestiarum, uelut aperto rictu irruentes, nihil possunt in pios, quāuis paucos & imbecilles, nisi Dominus eos in potestatem ipsorum dederit. Deinde in eo quod hoc Israel de Deo prædicat, admonemur, quanti sit nobis faciendum, & quàm sit in eo agnoscenda fides & benignitas Dei, quando animas nostras non dat prædam dentibus impiorum. Agnoscendum nobis est, quòd id iure posset, modò uellet: & cum id non facit, non esse nostrę iusticiæ, sed ipsius tribuendum fidei ac bonitati.

OBSER.

Vers. 6.

Anima nostra uelut auis erepta est è laqueo aucupum.) Obserua similitudinem. Quis autem non iudicat actū esse de auicula illa, quæ laqueo acupis innexa, & irretita tenetur, unde seipsa nullo poterit eripere pacto? Ad eum modum eramus & nos laqueis satanæ capti, & nodis insolubilibus irretiti, cum seruitute illius detineremur. Nūc uerò beneficio seruatoris nostri erepti, agnoscamus præcedentem calamitatem, & gratię huius, in qua stamus, libertatem: curemusque in posterum, ut in nullos alios seruitutis noxię laqueos incidamus. Lucundissimum est hoc canticum liberatis, Anima nostra erepta est è laqueo aucupum, laqueus contritus est, & nos liberati su-

OBSER.

Vers. 7.

rati sumus: modò uigilemus & circūspiciamus, ne nobis ipsi laqueos seruitutis struamus. Vtū. C
tur hoc uersiculo homines בליעל, omnis disciplinæ expertes, ubi iugo Christi colla sua exe
merunt, quasi hoc eripi ē laqueo uenantium, & contrito laqueo liberari, nulli esse disciplinæ
subiectum, & quauis ecclesiastica reformatione contempta & repressa, pro libidine carnis om
nis generis nequiciæ & cor & animum & corpus ad seruiendum tradere.

OBSER.

Auxilium nostrum in nomine Domini.)

Vers. 8.

Cogitemus hic, quorum sit uox ista. Vsurpatur hic uer
ficus à plerisq; dum sacra quædam aggredi conantur: quibus id optarim ex animo, ut tales
essent, & eiusmodi sacra celebrarent, ut quòd populus fidei uerè, & per experientia, magnis
periculis auxilio Domini ereptus, magno cum gaudio canit, id & ipsi pari cum ueritate, tū ex
perientia canere possent. Omnino non potest quisquam ex animo & uerè dicere, quòd auxi
lium ipsius sit in nomine Domini, nisi prius pertineat ad nomē Domini, Domino uerè san
ctificatus: deinde fide sit diuini nominis præditus: tertio sic uiuat, & sic propter gloriā diuini
nominis periclitetur, ut auxilium à Domino, in ipsius nomine & petere & sperare & accipere
possit. Quis autem adeò stupidus est, qui non uideat, quā non sint ista quorumuis, & omniū
minimè eorum, qui nec agunt quicquam, nec patiuntur, sincerè propter nomen Domini: nec
ea sunt fide erga Deum præditi, ut quod dicunt ore, ex corde candido & integro dicant.

PSALMVS CXXV.

Canticum graduum.

Canitur hoc psalmo in genere de sempiterna protectione fidelis populi Dei, qui firma fiducia à Deo
pendens, firma & perpetua custodia Dei munitur.

1 Vi confidunt Domino, erunt sicut mons Sion, qui nō mouetur,
in seculum permanet.

2 Hierusalem, montes in circuitu eius: & Dominus in circuitu po
puli sui, nunc & usq; in seculum.

3 Quoniam non firmabitur sceptrum impietatis super sortem iu
storum: ne mittant iusti ad iniquitatem manus suas.

4 Benefac Domine bonis, & ijs qui recti sunt corde suo.

5 Qui uerò peruersitate sua declinant, abducet eos Dominus cum operatori
bus iniquitatis, pax super Israelem.

LECTIO.

Qui confidunt Domino, erunt.) Ebr. *יִשְׁכְּנוּ בְּיָמֵינוּ*: id est, Qui

Vers. 1.

confidunt in Domino, sicut mons Sion, non mouebitur, in seculum sedebit. Græc. & Vulg. lat.
Non commouebitur in æternum, qui habitat in Hierusalem. Hieron. Immobiles in æternum ha
bitabiles. Felix, In æternum habitabit. Pagn. In seculum manebit. Camp. Erunt sicut mons Siō,
qui nunquam tolletur de loco suo. Chald. habet, In seculum habitabitur.

Vers. 3.

Quoniam non firmabitur sceptrum.) Ebr. *יִשְׁכְּנוּ בְּיָמֵינוּ*: id est, Quoniam nō quiescet,
uel quietum erit sceptrum impietatis. Græc. & Vulg. lat. Quia non relinquet Dominus uirgā
peccatorum. Hieron. Quia nō requiescet uirga impietatis. Sic & Felix, & Iustin. & Pagn. Cāp.
Quare non sinet sedem figere eum, qui scepro impietatis tyrannidem exerceat.

Vers. 5.

Qui uerò peruersitate sua declinant.) Ebr. *יִשְׁכְּנוּ בְּיָמֵינוּ*. Vulg. lat. Declinantes autem in
obligationes. Hieron. Qui autem declinant ad prauitates suas. Felix, Declinantes per peruer
sa eorum. Camp. Illos uerò, qui alijs præcipitia parant.

EXPLA

NATIO.

Vers. 1. & 2.

Qui confidunt Domino.) Duobus primis uersib. Propheta de eo canit, quòd qui spem in Do
minum collocant, nunquam subuerti poterunt. Erunt, inquit, illi sicut mons Sion, qui nō mo
uetur, in seculum permanet. Potest hoc bifariam exponi. Aut simpliciter de monte Sion, qui
firmitate sua immotus perstat in seculum, ut ad eum modum & ij qui spe firma à Domino pen
dent, quicquid accidat, immoti & erecti consistant, nec ullis tentationibus subuertantur. Aut
de cœlesti Sion, ecclesia electorum, ut sicut illa inuicta permanet, ita inuicti perseuerent etiam
credentes. Verum meo iudicio prior expositio, ut simplicior, ita & germanior uidetur. Nā po
sterior rem eandem diuidit, & partem toto comparat. Etenim ecclesia electorum quid aliud
est, quā ecclesia confidentium Domino, qui pars illius existunt. Vt idem sit, ac si dicas: Qui
confidunt Domino, erunt sicut ecclesia confidentium Domino.

Vers. 2.

Hierusalem, montes in circuitu eius.) Et hic uersus priorem expositionem confirmat. Nam, ut
in primo firmitatem montis Sion similitudinis uice proposuit, illiq; fiduciam & spem san
ctorum, à Domino immotè pendentium comparauit: ita hic situm ciuitatis Hierusalem ad
hoc inducit, ut custodiam Dei, qua populum suum uigilantissimè complectitur, considera
dam proponat. Hierusalem, inquit, montes habet in circuitu suo. Hac imagine considera mihi
diuinam custodiam & protectionem, qua populus Dei communitur. Nam ut Hierusalem
montibus